

POSTANOWIENIE

15 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 15 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W. spółki akcyjnej w W.
przeciwko T. spółce akcyjnej w W.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek skargi kasacyjnej T. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 26 maja 2023 r., VII AGa 1046/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od T. spółki akcyjnej w W. na rzecz W. spółki
akcyjnej we W. 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) kosztów
postępowania kasacyjnego z odsetkami
w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego
postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 maja 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji
pozwanego, sprostował zaskarżony wyrok w ten sposób, że oznaczenie przedmiotu
sprawy „o zaniechanie” zastąpił oznaczeniem „o ochronę dóbr osobistych” (pkt I),
oddalił apelację (pkt II), zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty
postępowania apelacyjnego (pkt III).

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany, zaskarżając je w całości. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., wskazując, że:

1. występuje istotne zagadnienie prawne, które sformułował w formie pytań:

- „czy po zwróceniu się przez dziennikarza do osoby zainteresowanej o udzielenie informacji (zajęcie stanowiska) w związku ze zbieraniem materiałów do przygotowywanej publikacji materiału prasowego, dziennikarz ma obowiązek ponawiać prośby o udzielenie informacji i informować tę osobę o planowanej dacie publikacji w sytuacji gdy osoba ta nie udziela informacji pomimo, iż ma taką możliwość, szczególnie z uwagi na długi czas, jaki dzieli zwrócenie się przez dziennikarza do tej osoby a datą publikacji materiału prasowego?”,

- „czy w sytuacji nieponawiania przez dziennikarza prośby o udzielenie informacji zachowanie dziennikarza może być ocenione jako naruszające zasady szczególnej staranności i rzetelności, określone w art. 12 ust. 1 ustawy Prawo prasowe?”,

- „czy w świetle art. 12 ust. 1 ustawy Prawo prasowe i art. 24 k.c. uprawnione jest uznanie za bezprawne działania dziennikarza i wydawcy, którzy nie otrzymując odpowiedzi w ciągu dłuższego okresu (20 dni) nie ponowili oni przed publikacją audycji prośby o stanowisko?”;

2) zachodzi potrzeba wykładni przepisów w postaci normy prawnej dekodowanej z art. 448 k.c. – stwierdzenie, co sąd powinien wziąć pod uwagę i czym się kierować, ustalając rozmiar uszczerbku niemajątkowego w przypadku naruszenia dobra osobistego osoby prawnej, w związku z tym, że o zakresie przyznanego zadośćuczynienia (także sumy pieniężnej na cel społeczny) decyduje przede wszystkim rozmiar wyrządzonej pokrzywdzonemu uszczerbku niemajątkowego (krzywdy w przypadku naruszenia dobra osobistego osoby fizycznej) zgodnie z kompensacyjną funkcją zadośćuczynienia,

3) zachodzi nieważność postępowania, gdyż sprawa została rozpoznana przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, co jest niezgodne z art. 367 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., w którym jako zasadę przewidziano rozpoznawanie spraw w składzie trzech sędziów,

4) skarga jest oczywiście uzasadniona w zakresie:

- art. 24 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niezasadne zastosowanie i przyjęcie, że istnieje obawa dalszych naruszeń przez pozwaną dóbr osobistych powoda, a w konsekwencji nakazanie pozwanej zaniechania naruszania dóbr osobistych powoda,

- art. 23 k.c. i art. 24 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i zobowiązanie pozwanej do opublikowania oświadczeń w formie niespełniającej przesłanki adekwatności czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powoda, tj. do przeproszenia powoda w programach [...] i [...] w trzech kolejnych programach „[...]” i „[...]”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne.

Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno,

przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Przedstawione przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom przede wszystkim ze względu na to, że posłużenie się omawianą przesłanką nie ma na celu udzielenie przez Sąd Najwyższy abstrakcyjnej odpowiedzi, która w jakikolwiek sposób przyczyniłaby do rozwoju prawa. Analiza argumentów sformułowanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwala stwierdzić, że mimo klarownych i precyzyjnych rozważań Sądów *meriti* na tle art. 12 ust. 1 ustawy Prawo prasowe, i nie zważając na orzecznictwo powiązane ze wskazanym przepisem, skarżący po raz kolejny stara się przeforsować swoją własną wizję rozstrzygnięcia.

Przyjmując natomiast perspektywę wyłaniającą się z dorobku orzecznictwa, należy zaakcentować, że kwestia niezwykle rzetelności i szczególnej staranności przy zbieraniu i wykorzystywaniu materiałów prasowych została ogólnie rzecz biorąc wyczerpująco rozstrzygnięta. Nie ulega obecnie wątpliwości, że przy ocenie czy zachowanie dziennikarza spełniało wspomniane kryteria, należy zawsze wziąć pod uwagę status źródła, rzetelność źródła informacji, sprawdzenie zgodności z prawdą uzyskanych informacji przez sięgnięcie do wszystkich istotnych źródeł i upewnienie się co do zgodności informacji z innymi znanymi faktami oraz umożliwienie osobie zainteresowanej ustosunkowania się do uzyskanych informacji (por. uchwała Sądu Najwyższego z 18 lutego 2005 r., III CZP 53/04). Sądy *meriti* wiernie przedstawiły okoliczności faktyczne sprawy, na których podstawie zapadło zaskarżone rozstrzygnięcie. Rozważania Sądu Apelacyjnego nie dają podstaw do zanegowania stwierdzenia, że skarżący zapewnił powodowi jedynie iluzoryczną możliwość ustosunkowania się do pytania, które zadał pocztą elektroniczną.

Powód zareagował na pytanie skarżącego, tłumacząc przy tym, że ze względu na upływ czasu od zdarzenia, będącego podstawą zadanego pytania, staranne wyselekcjonowanie danych, na których bazować będzie odpowiedź, wymagało dłuższego oczekiwania (por. wyrok z 5 czerwca 2003 r., II CKN 14/01). Skarżący natomiast podjął decyzję o niemalże natychmiastowej publikacji materiałów, zawierających kompilację treści w żadnym razie niepotwierdzonych. Stworzył i zmontował materiały spontanicznie, a następnie upublicznił je, co doprowadziło do zaburzenia celu, w jakim miały one zostać zaprezentowane odbiorcy telewizji.

Całokształt okoliczności prowadzi jednocześnie do przekonania, że opracowana koncepcja działania skarżącego miała być usprawiedliwiona rzekomą opieszałością powoda, przy czym na skutek braku poszanowania prawa ustosunkowania się do nich przez powoda, w istocie żadna z ujawnionych przez skarżącego informacji nie została uwiarygodniona (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2004 r., V CK 538/03).

W toku postępowania rozpoznawczego zostało również udowodnione, że skarżący uległ informacjom, których dominującym źródłem były podmioty prowadzące działalność konkurencyjną w stosunku do działalności powoda, co w naturalny sposób mogło niwelować prawdziwość uzyskanych wiadomości. Skarżący nie posłużył się przy tym wszelkimi dostępnymi środkami pozyskania informacji, a nadto umknął mu cel publikacji, którym miała być przede wszystkim realizacja społecznie uzasadnionego interesu.

Nie było zatem w sprawie istotne „nieponowienie” prośby o udzielenie informacji, lecz samo dostrzeżenie, że ocena nieprzygotowania odpowiedzi przez powoda wymagającej zaangażowania w terminie 20 dni została przez skarżącego wykorzystana do kreowania i pogłębiania jednoznacznie negatywnego obrazu powoda. Obrazu, który wpłynął na mylne przeświadczenie na temat wizerunku spółki jako podejmującej działania mijające się z legalnością, i to nie tylko w odbiorze widzów, lecz także partnerów biznesowych powoda. Z tych względów sformułowane zagadnienie nie mogło przyczynić się do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Analiza skargi kasacyjnej w odniesieniu do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. pozwala przyjąć, że także w tym zakresie skarżący nie sporządził w sposób prawidłowy uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Nie wyjaśnił bowiem czy w orzeczeniach sądów powszechnych ujawniła się jakakolwiek rozbieżność w stosowaniu normy wynikającej z art. 448 k.c. w odniesieniu do kryteriów przybieranych do oceny adekwatności wysokości zadośćuczynienia za krzywdę poniesioną przez osobę prawną. Motywy pisemne wyroku pozwalają natomiast dojść do wniosku, że wykładnia powołanego przepisu została dokonana z obowiązującymi w polskim systemie prawnym regułami. Na tym tle należy odmówić racji twierdzeniom, że w zakresie jej dokonania doszło do jakichkolwiek nieprawidłowości. Warto również zauważyć, że brak wypowiedzi w zakresie stosowania art. 448 k.c. nie przesądza o tym, iż sądy niejednolicie stosują wskazywany przepis, a sam skarżący zaniechał wykazania przesłanki przede wszystkim wobec braku przytoczenia orzeczeń ujawniających owe rozbieżności.

Odnosząc się do nieważności postępowania wobec nieprawidłowego ukształtowania składu orzekającego na podstawie art. 367 § 3 k.p.c., należy wyjaśnić, że uchwała z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 jest sprzeczna

z art. 15zzs ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych obowiązującym w dacie jej wydania. Sąd Najwyższy nie ma kognicji do stwierdzania niezgodności ustaw z Konstytucją. Na podstawie art. 188 pkt 1) Konstytucji RP jedynym uprawnionym w tej mierze jest Trybunał Konstytucyjny, który orzeka w sprawach zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją (tak postanowienie SN z 24 października 2024, I CSK 4000/23).

Z kolei na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarga jest oczywiście uzasadniona, gdy naruszenie przepisów prawa, którego dopuścił się Sąd *meriti* przy wydawaniu orzeczenia, widoczne jest *prima facie*, czyli bez konieczności przeprowadzania wnikliwych analiz prawnych. Na skarżącym ciąży powinność przedstawienia we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej uzasadnienia nie dowolnego kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa procesowego lub materialnego, lecz tylko takiego, które prowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skonstruowany przez skarżącego wywód prawny powinien wykazać, że rozstrzygnięcie sądu obarczone jest szczególną wadą dostrzegalną dla osoby dysponującej podstawową wiedzą prawniczą. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest władna przesądzić sama strona, lecz kompetencję do tego ma Sąd Najwyższy na etapie badania czy wystąpiły przesłanki tzw. przedsądu.

Analiza przebiegu postępowania w ramach zgłoszonej przesłanki przedsądu nie potwierdziła tezy, że Sądy *meriti* wydały rozstrzygnięcie oczywiście nieprawidłowe w zakresie zaniechania naruszeń (udzielonej na podstawie art. 24 k.c. ochrony) i zakresu publikacji nieadekwatnej do dokonanych naruszeń (art. 23 k.c. i art. 24 k.c.), skoro w toku procesu skarżący konsekwentnie obstawał przy podnoszonych тезach i do dnia uzyskania rozstrzygnięcia przez powoda nie wycofał się z przedstawionej przez skarżącego krytyki. W tym stanie rzeczy Sąd odwoławczy podkreślał, że nie są wykluczone wznowienia materiałów określonej treści, mogących wtórnie szkodzić powodowi. Przy czym określenie kręgu odbiorców, jak to uczyniły Sądy *meriti*, pozostaje usprawiedliwione publiczną

i masową skalą działalnośći skarżącego, który nadaje audycje na cały kraj i nie stanowi formy nadmiernej represji skarżącego.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w zw. z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za adwokackie.

[SOP]

[a.ł.]